16. štev. Novomesto, 12. julija 1917. Letnik XXXIII.

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1·50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3·50 K, za Ameriko 4·50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Dr. Hruban o miru.

Vsi hrepenimo in drhtimo po miru. Zato o miru najrajši beremo. Ko vzameš časnik v roke, iščeš in vprašaš le: ali bo skoraj mir? Prepričani smo, da ustrežemo čitateljem „Dol. Novic“, če priobčimo mirovni govor dr. Hrubana v državnem zboru z dne 27. junija, preveden iz češkega katoliškega dnevnika „Našinec“ v Olomouci, dne 1. julija t. l. Vprašanje o miru so spravili na dnevni red poslanci-duhovniki. Govor poslanca dr. Hrubana se glasi:

„Oglasil sem se za besedo, da vprašam, ali se vlada resno in dejansko trudi za mir. V tem važnem trenotku me ogrevajo globoke, vroče besede večne molitve češkega naroda: „Obilnost in mir daj naši zemlji“ in druge menj ne lepe, ki se iz njih najbolje zrcali želja češke duše po pokojnem življenju in miru: „Sveti Vaclov, ne daj poginosti nam in bodočim.“ Hočem prav kratko utemeljiti svoje vprašanje do vlade, ki je bilo ravno prečitano: je-li vlada voljna brez odlašanja vse storiti, kar je sposobno privesti k častnemu, trajnemu miru?

V proračunskem govoru minulega tedna sem z vsem povdarkom povedal, česa najširše vrste ljudstva pred vsem od parlamenta pričakujejo. Mislim, da sem pravo zadel, rekši, da je to najkrepkejša podpora mirovne misli. Je pa tudi razumljivo: Po treh letih trpljenja, bolesti, žalosti in žrtev divja najgroznejša vojska vseh časov še naprej. Stotisoče in stotisoče otrok je napravila za zapuščene, uboge sirote, stotisoče žen za vdove. Brezštevilno mater umira počasi od srčne bolesti; milijoni upapolnih, mladih cvetočih življenj je uničenih. Evropa, ta „vrt sveta“, kakor so jo klicali, postala je morje krvi in solzâ. In besede: humaniteta, civilizacija, kultura (človečnost, izobrazba) in pravica postale so prazni, gluhi zvoki, nič drugega. Gospodje! Mi zastopniki katoliško-narodne in krščansko-socijalne stranke na Češkem smatramo to za najsvetejšo in najvišjo dolžnost svoje vesti, da ne le kot katoličani vse storimo in ničesar ne opustimo, kar bi bilo sposobno podpirati zopetno zbližanje narodov. To je po mojem prepričanju predpogoj trajnega miru.

Treba, kakor je v svojem oklicu po dokončanem prvem letu vojske papež Benedikt XV., ta je edini neutrudni, požrtvovalni in pravi apostol miru na celem svetu, tako primerno napisal, „da se v ogenj gneva in sovraštva vlije hladilna kapljica.“ Ali, gospodje, kdo in kaj more to otvoriti? Po mojem mnenju — jedino in izključno goreče izvrševanje prave humanitete (človečnosti), to je resnične, prave krščanske ljubezni do bližnjega. Da bi v tej smeri prispeli do zbližanja, sešli smo se katoliški poslanci na mednarodni konferenci v Curihu letos v februarju in odgovarja to našemu tam zavzetemu stališču, kakor tudi najglobljemu prepričanju, ko danes tukaj o tem razpravljamo. Hočemo le gotovosti in zahtevamo čisto jasno, ali vlada v tem oziru vse pošteno poskuša, kar podpira dosego zaželjenega miru. Imamo pravico, o tem poizvedeti, imamo za to pravico kot zastopniki najširših vrst ljudstva. Končno to, kar mi hočemo, odgovarja tudi plemenitim nameram našega mladega vladarja, kakor se vidi iz prestolnega govora, odgovarja najbolj vroči želji ljudstva. Poslušajte, gospodje od vlade, glas ljudstva, skrbno tam poslušajte, zakaj, če je kateri modri rek resničen, je ta: „Glas ljudstva, glas božji.“ **Posluhnite, gospoda, glas ljudstva, da ne bo morda prepozno!**“

Spomin na vojne zvonove.

XVII.

Dekanija **Trebnje.** Od 3. do 8. februarja t. l. so morali naši zvonovi v vojsko. Ljudje, ki so že preje žrtvovali sinove, živino, žito itd., so tudi dali zvonove, dasi je rosilo oko in krvavelo srce. Pri nas imamo 12 cerkvâ. V naslednjem naštejem brez soli in okraskov, katere zvonove smo dali in kakšni so bili.

1. Farna cerkev Preblažene D. M. Vnebovzete je imela štiri zvonove in enega, ki se je oglaševal samo ob smrtni uri vaščanov. Odvzeli so nam malega in srednjega. Prvi: premer 87 cm, teža 348 kg. Napisi: A fulgure et tempestate libera nos Domine Jesu Christe. (Treska in hudega vremena, reši nas, Gospod Jezus Kristus.) Letnica: 1754. Podobe: Sv. Nikolaj, pod njim grb (menda ljubljanskega škofa), Žalostna M. B., sv. Križ, sv. Florijan. Napis ob spodnjem robu: Zacharius Reydt gos (!) mich in Laybach 1754. Drugi, imenovan srednji: Premer: 132 cm, teža 1103 kg. Napisi: Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis. (Sveti Bog, Sveti Močni, Sveti Neumrljivi, usmili se nas.) In nomine Jesu omne genu flectatur, coelestinm, terestrium et infernorum. (V imenu Jezusovem naj se prikloni vsako koleno onih, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo.) Opus Vincencii Samassa, Labaci anno 1807. Podobe: Sv. Janez Krstnik, sveti Jakob z napisom: St. Jacobe, ora pro nobis, sveta Marija rožnivenska, Križani.

2. Podružnica sv. Štefana v vasi enakega imena je imela dva zvona. Oba sta šla. Sv. Štefanu so pustili samo tri kamne. Mali v premeru 55 cm je tehtal 86 kg in imel sledeči napis: Opus Antonii Samassa 1836. Podobe: Križani, sveti Štefan. Drugi v premeru 62 cm je imel 112 kg. Napis: Joannis, Jacobi Samassa, Labaci 1801. Podobe: Križani, sv. Lenart, Marija Vnebovzeta.

3. Podružnica svete Marjete na Bregu se je ponašala s tremi zvonovi. Najmanjši je ostal doma. Večja dva sta morala iti. Srednji: Premer 81 cm, teža 289 kg, vlit leta 1811, ima naslednje podobe: Križani, sv. Pavel, sv. Ana in te-le napise: Haci campana est proprietas communitatis in Ponique parochiae Treffiniensis. Opus Vincentii Samassa, Labaci anno 1811. (Ta zvon je lastnina soseske v Ponikvah v župniji Trebnje. Delo Vincencija Samassa, v Ljubljani leta 1811. Veliki zvon, še-le štiri leta star, ni šel rad, zdelo se mu je, da je premlad, toda, kadar kliče domovina, je dejal, nečem zaostati, kakor ljudje niso preslišali mojega glasu, kadar sem klical jaz k daritvi in molitvi. Premera je imel 110 cm, tehtal je 711. Okrašen je bil s podobami: Križanega, sv. Jožefa in svete Marjete ter nosil sledeči napis: Naročili so me dobrotniki leta 1913, ko sta bila ključarja Alojzij Radelj in Jožef Fink. Max Samassa, Labaci, št. 4047.

4. Podružnica sv. Jakoba na Vrhtrebnjem je imela dva zvona: Mali: premer 60 cm, teža 126 kg. Napis: Albert Samassa, Labaci anno Domini 1896. Opus Nr. 2458. Podobe: Sv. Jožef, Križani in sv. Janez ev.; drugi: premer 70 cm, teža 172 kg. Napis: Opus Antonii Samassa, Labaci 1849. Podobe: Križani, Marija D. Vnebovzeta, sv. Jakob ap.

5. Podružnica svete Jederti v Škovcu je ohranila dva zvona, le najmanjšega, ki je bil tudi najmlajši, je poslala v bojni grom. Ta je bil vojske navajen, ker luč sveta je zagledal l. 1848. Premera je imel 57 cm, tehtal je 108 kg. Napis je bil: Opus Antonii Samassa, Labaci 1848. Podobe: Križani, sveti Jožef, sv. Jedert.

6. Sv. Mihael v Dečji vasi žaluje najbolj za svojima klicarjema k molitvi; žaluje zato, ker se v to vas od nikoder ne sliši nikak zvon. Mali je meril čez sredo 60 cm in tehtal 117 kg ter bil okrašen s podobami Križanega, sv. Mihaela in M. D. Brezmadežne. Napis je nosil sledeči: Nr. 1398. Opus Antonii Samassa, Labaci 1859. Drugi je bil malo večji, 74½ cm v premeru in težji za 20 kg. Videl še ni bil Abrahama, to kaže napis: Nr. 90. Opus Alberti Samassa, Labaci 1867. Okrašen je bil z naslednjimi podobami: Križani z Marijo in sv. Janezom, Kraljica nebes.

7. Ravno tako zapuščena je sveta Ana na Gradišču. Vrh hriba sv. Ane je sedaj tihota, niti glas cerkvenih zvonov je ne moti, kajti, tudi sv. Ana je dala oba zvona. Prvi (manjši) je meril 58 cm, tehtal 110 kg in imel ta-le napis: Albert Samassa, Hof-Glockengiesser, Nr. 782, Labaci 1877. Podobi sta bili na njem

LISTEK.

Spomini na mojega deda in tihotapce.

Spisal Ivan Steklasa. (Dalje.)

Po nekem zunanjem redu se vidi, kako se ni zastonj trudila avstrijska uprava, da uredi osvojeno Bosno; bosenskega prebivalstva pa se je seveda to kulturno delo do zdaj slabo prijelo. Z bosenske strani ti je lep pogled na hrvaško Kostajnico, ki je v sredini stisnjena pod brdom Dedom. Tukaj je tista ozka ulica, kjer so morali streho rezati, a je še zdaj na mestih tako ozka, da bi naš snen voz težko prerinil skoz njo.

Ko so bile slabe letine, se je uvozilo mnogo žita na Kranjsko. Vozil ga je tudi moj ded iz Siska ali iz Karlovca. Najrajši so hodili Kranjci po žito v Karlovec, kjer je živelo takrat že itak mnogo Kranjcev radi zaslužka. V Karlovcu je bila takrat živahna trgovina. Roba se je dovažala iz Siska po Kolpi v podolgovatih, ozkih ladjah (tumbasih). Tukaj se je roba prekladala za Reko, pred vsem hrastov les in žito. Na tisoče voz je takrat prevažalo robo po krasni lujzinski cesti na Reko; na Kolpi pa je stalo toliko ladij, da si mogel priti po njih z enega brega na drugi. V Karlovcu se je takrat živelo ugodno. Premoženje si je mogel steči tudi priprosti delavec, če je bil varčen. Toda vse to ni dolgo trajalo. Železnice so spremenile pota trgovini tam, kjer niso imeli zmisla za naravna občila. Da se je uredila Sava do Siska in Kolpa do Karlovca, bi bil ostal Karlovec vkljub železnici še vedno važno tržišče; tako pa je l. 1873 na Reko odprta železnica odnesla tudi blagostanje karlovškega prebivalstva. In dasi je dobil Karlovec v najnovejšem času še dve novi železniški zvezi in sicer s Siskom in Ljubljano, vendar ne more nič več oživeti nekdanja trgovina. — Moj ded je dohajal po žito najrajše v Karlovec. Ostajal je z vozom na Baniji, kjer je bilo takrat vse polno gostilen. Izmučen od dolge vožnje, se je hotel seveda dobro pokrepčati. In zato je bilo takrat kaj lahko. Dobrega vina je bilo v obilju. Meso svinjsko se je peklo kar zunaj na ulici na železnih kotlih skoz celi dan ter si si lahko izbral najboljši kos čisto po ceni in zraven belega kruha. Moj ded je odsedal v dobri gostilni, kjer ga je čakala vedno dobra postrežba. Navadno je spremljal deda tudi moj oče. Pri večerji se je pilo dobro domače vino. Požunac (naš stari ferkelj) je veljal šest krajcarjev. Moj ded je bil sicer trezen mož, toda vino mu je šlo v slast ter pokliče še drugi požunac. Gostilničar mu odgovori, da ga ne bo nosil, češ, da je premočan. „Ej hudik, prinesi ga, saj ga bom plačal!“ Vem, da ga boš plačal, ali ga ne boš nosil“, odgovori gostilničar in ustreže svojemu gostu. Ded pije s slastjo, a moj oče pomaga po malem, ker je slutil, kaj bi se moglo zgoditi. Ko poravna ded račun in hočo vstati, pade na stol in obsedi. „Vidiš“, pravi gostilničar, „da ga ne moreš nositi.“ „Ej hudik, saj sem ga plačal.“ „Plačal pošteno, ali nositi ga ne moreš“, konča gostilničar. Z očetom spravi gostilničar deda na počivališče, kjer je drugo jutro sicer zdrav vstal, ali se znal v bodoče varovati hrvaškega vina. V Karlovec pa je hodil še dolgo potem po žito. Ta trgovina s Karlovcem je prenehala popolnoma, ko je bila l. 1863 dogotovljena železnica Zidanimost-Zagreb.

Mladostna leta so hitro minevala. Dali so me v Novo mesto v nemško šolo, da sem se mogel preriniti skoz to mučilnico v nepraktično gimnazijo, ker ni bilo takrat pri nas še drugih šol, a jih žal še zdaj pogrešamo. Hodil sem na počitnice in obiskoval deda v mlinu. Ni bil več tako živahen; videlo se je, da mu delo, poprej tako ljubo, dela težave. Staral se je vidno. Ko sem prišel leta 1863 na počitnice, je ležal ded smrtno bolan na svojem starem domu, kamor se je bil preselil že po zimi radi miru. Prve dni avgusta je končal svoje trudno življenje. Imel je lep pogreb, saj je bil na daleč znan kot mož poštenjak. Od takrat nisem zahajal dolgo v Zaklepce, ker oče je dal mlin v najem. Čez deset let potem pa se je preselil sam v mlin. Spremenilo se je tukaj marsikaj. Oče je postavil poleg mlina še žago; mlin sam je dobil lepšo podobo; urejen je bil vrt za zelenjavo in zasajeno je bilo mnogo sadnega drevja. Prihajal sem iznovič v Zaklepce, toda ne dolgo. Neprevidnost in nezaupnost z ene strani, z druge pa grda pohlepnost je provzročila, da je mlin v Zaklepcih prišel v tujo last. (Konec sledi.)

te-le: Križani z Marijo in sv. Janezom, Mati božja. Drugi (večji) je imel premera 74½ cm in je tehtal 260 kg. Napis je bil na njem ta: Max Samassa, Labaci, Nr. 3423; Sv. Ana, lurška Mati božja in sveti Jožef, za nas Boga prosite! 1908. Okrašen je bil s sledečimi podobami: Sv. Ana, Marija lurška z Bernardko, sv. Jožef.

8. Sv. Peter v Jezeru je dal mlajši zvon. Premer 75 cm, teža 192 kg. Napisi: Opus Antonii Samassa, Labaci, Nr. 321, 1838. Podobe: Križani, sveti Peter, sv. Florijan.

9. Sv. Janez Krstnik v Brezi je dal istotako manjši in mlajši zvon, ki je meril v premeru 60 cm in tehtal 125 kg. Imel je napis: Anton Samassa in Laibach im Jahre 1825. Okrašen je bil z naslednjimi podobami: Križani, sv. Janez Krstnik, sv. Janez ev.

10. Žalostna M. B. na Vinjigorici je ljudi vabila k sebi s tremi zvonovi, sedaj pa samo z enim, ker dva je žrtvovala rešenju domovine. Manjši je imel premera 48 cm in je tehtal 66 kg. Napis je imel: Opus Vincentii Samassa, Labaci, 1805; podobe pa: Križanega in M. B. Vnebovzete. Drugi je meril 56 cm, tehtal 85 kg in imel napis: A. Samassa in Laibach, anno 1827. ter podobe: Križanega ter sv. Antona Pad.

Rekel sem gori, da imamo 12 cerkvâ, v tem spisu pa je naštetih samo deset. Zakaj? Zato, ker sv. Florijan v Račjem selu in sv. Jurij v Lukovku imata tako stare zvonove, da niso bili za v boj. Odposlali smo torej vsega skupaj 16 zvonov, v skupni teži 4247 kg, prejeli smo zanje 16.988 K, ki smo jih pa zopet poslali zoper naše sovrage v obliki VI. vojnega posojila. Če še omenim, da sta se farna zvonova na zmrznjenih tleh v kosce razbila ter da so pridna dekleta pokrila njihove zemeljske ostanke z venci ter jih spremila na zadnji poti do kolodvora, sem s tem povedal, kar je bilo vredno, da se otme pozabljivosti.

Josip Plantarič, dekan.

Trebnje, dne 26. junija 1917.

Dopisi.

Iz Dobrnič. Naša dekliška Marijina družba lepo procvita. Na Alojzijevo nedeljo se je zopet pomnožila s 24. članicami. Sprejem se je vršil zelo slovesno, da še nikoli tako. Kandidatinje je spremila cela družba z zastavo pred krasno ozaljšan oltar Brezmadežne. Slavnostni govor je imel č. gosp. Alojzij Salvadori, bogoslovec tržaške škofije, ki biva v Dobrniču na počitnicah. Družba se mladernu, navdušenemu gospodu za lep, pomenljiv govor iz srca zahvaljuje. Med sprejemanjem je izborno prepeval dekliški pevski zbor, ki se zdaj sicer malo krha, a upamo, da le mimogrede. Pevskemu zboru še vedno rada pomaga nekdanja družbenka, cerkvena pevka, sedaj omožena Minka Starič, ki s svojim izredno globokim, čistim in lepim glasom kar očara. Vsa slovesnost je prav ginljivo vplivala na celo cerkev.

Zadnjič je nekdo v „Dol. Novicah" ošteval dekleta zaradi „špic". No, pa ni tako hudo, kakor se je oni dopisnik izrazil. Nekatere se res nekoliko čedneje nosijo, kar pa mladim dekletom ni zameriti, da je le obleka dostojno narejena. Mislimo, da tiste špicane rute ne delajo nobenega pohujšanja.

Suša je pri nas že nesnosna. Smo že na koncu z vodo in z vsem. Ni ga dežja in ga ni, čeprav smo že v zadnjem času obhodili v procesijah vse podružnice in obrali vse svetnike in svetnice naše fare. Kaj bo, če se nas kmalu Bog ne usmili? Trda nam gre pa tudi že za fante tako, da se punce zanje že kar lasajo. Jej, kam smo prišli! Postiljon se nam je tudi skujal. Vozi namreč samo vsak drugi dan, a mi s tem nikakor nismo zadovoljni. To mora biti drugače, saj nismo na koncu sveta. Če eden noče, bo pa drugi.

Iz Čateža. O razmerah v potresnem ozemlju v Brežicah, cerkljanski in čatežki župniji, poroča prijatelj našemu listu:

Precej po nesreči je poslala vojaška oblast vojake-saperje, ki so podprli, kar se je pretilo podreti, napravili barake za urade v Brežicah ter nekatera poslopja zvezali. Ko so bili saperji odpoklicani, so prišli drugi vojaški delavci, posebno zidarji. Zdaj jih je v Brežicah okrog 190, v Krški vasi (za Kranjsko) pa le okrog 60, dasi je na Kranjskem več objektov poškodovanih in bo treba več poslopij popolnoma na novo pozidati; v Brežicah bo popolnoma nov menda le frančiškanski samostan (cerkev ostane stara). Poslopja so pa v Brežicah seveda večja. Če ne bo več delavcev, se bodo pozidale komaj kake tri hiše v krški vasi in nekaj se jih bo popravilo. Drugo bo čakalo boljših časov. Niti peči ne bo mogoče vseh popraviti do zime. Samo v občini Čatež okrog 300 hiš) se je podrlo, ali je bilo jako poškodovanih 280 peči. — Kako je z božjo službo? V Brežicah imajo že od začetka aprila božjo službo v župni cerkvi, ker ni nevarno poškodovana. V samostanu imajo božjo službo v zakristiji, a v kratkem se vrnejo v cerkev, ker bo prezbiterij kmalu za silo popravljen. — V Cerkljah je božja služba v stari šoli. Ni še odločeno, bo li treba cerkev vezati ali ne; podirati ne bo treba nič; torej je upanje, da se vsaj pred zimo vrnejo v cerkev. Najhujše je na Čatežu; božja služba, ki se obhaja deloma v zasebni hiši, deloma v pol ure oddaljeni kapeli, jako trpi. Koliko bo ostalo župne cerkve, ni še odločeno; seveda bi bilo najbolje vse podreti, ker je vse razpokano in zrahljano; a stroški bi bili za novo cerkev jako veliki. — Župnik se vrne v kratkem kot begunec „domov" — pa ne v župnišče, ampak v župnijsko drvarnico. Posli so se bili vrnili že po Veliki noči v konjski hlev. Seveda je oboje za silo prirejeno za stanovanje.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Kakor se je poročalo iz vojnega tiskovnega stana, so Italijani, odkar je ponehala deseta soška bitka, poizkušali s počasnim delom se ustaliti v predpostojanki Kostanjevice. Razstreljevali, vrtali in brzojavljali so pridno vsako noč. Kmalu se je razširila nova črta za bodoče napade pred prvotnimi sovražnimi črtami. Že so Italijani pošiljali močnejše čete pred njo, a hitro je končal italijanski načrt drzen napad junakov honvedskih polkov 20 in 31. Vzeli so v prvem navalu z naskokom italijansko postojanko, ujeli dva častnika in 270 mož in zaplenili dve strojnici. Odbili so na to še dva italijanska napada. V italijanskem jarku, ki so ga Italijani tako skrbno pripravili, stojé njih prednje čete. Napad so vodili izključno mladi častniki prostovoljci, ki so v ročnem metežu s svojimi malimi četami delali čudeže ter dosegli popoln uspeh. Zadnje dni se iz tega bojišča ni nič posebnega poročalo razven 9. t. m., ki javlja, da so pri Vodicah naši odbili neki italijanski sunek.

Rusko bojišče. — V bitki pri Stanislavu, ki je trajala dva dni, imeli so Rusi, kakor se 9. t. m. poroča, uspeh, katerega razširiti pa se jim ni posrečilo. Napadli so s premočnimi silami naše postojanke ob Bistrici-Solotvinski. Po sem in tja valujočimi, nad vse ljutimi pobližnimi boji ostala je naša prva postojanka poleg Jamnice v ruskih rokah. Naša tamošnja črta se je umaknila na jugovzhodni rob Črnega Laza, zveza s sosednjim odsekom ni pretrgana. Resnica je le, da smo se umaknili od zahodnih obrežnih vrhov Bistrice proti višinskemu grebenu imenovanega pobočja. Nastop rezerv nam jamči, da vzdržimo drugo črto. Uspeh sovražnika je sličen onemu pri Koniuchy-Zborovu. Tudi pri Stanislavu je vsako prodiranje sovražnika preprečeno. — Dva dni kljubovale so naše čete vsem ljutim napadom Rusov. V popolnoma vzravnanih jarkih branila se je divizija junaško proti vedno z nova napadujoči premoči sovražnika. Ko so Rusi 8. t. m. opoldne in prve ure popoldneva nove rezerve v boj poslali, morale so naše čete zapustiti prvo črto njih obrambnih postojank. Mali del prostora, v katerem so Rusi na cesti od Stanislava proti Kaluszu napredovali, plačali so z ogromnimi izgubami. Pri prvih napadih izkrvavelo ni nič manj kot štiri ruske divizije. Pravočasni protinapad hrabrih hrvaških čet, katere so Ruse zagrabile v bok, ustavil je rusko prodiranje. Na ostali bojni črti delovalo je po večini le topništvo. V Karpatih in ob zgornjem teku Bistrice-Solotvinske otipavalo je več stotnij naše varnostne črte. V ostalem se je 8. t. m. videlo malo ruske pehote. Ruska ofenziva sega do moldavskih gorâ, kjer se bo še-le pokazalo, bodo li Rusi mogli nastopiti z isto silo, kakor v bitki pri Zborovu, ki spada pač mej najkrvavejše bitke vojske. Pri velikanski važnosti odločbe, za katero kockajo zdaj na vzhodu, ni misliti, da bi se ruska ofenziva kmalu končala.

Na morju. — Wolffov urad javlja dne 9. t. m., da je bilo meseca junija po došlih poročilih po vojnih odredbah osrednjih držav uničenega nad en milijon ton ladjinega prostora pri trgovskih ladjah. Ti uspehi podmorskih čolnov opravičujejo popolnoma zaupanje, da bode to dejstvo neizogibno odločevalo pri naših sovražnikih.

Cerkveno.

Lepo ozaljšane oltarje občudujemo letos v kapiteljski cerkvi. Vsi oltarji so več ali manj okinčani z zelenjem in dišečimi, svežimi cvetlicami. Ob večjih praznikih in izvanrednih slovesnostih se pa kar skrijejo oltarji pod obilnostjo bujnega cvetličnega nakitja. Človeku srce naravnost zauka — tako blažilno in prijetno dopadljivo vpliva to okrašenje na njega. — Kako zelo so nas čestokrat motile tiste narejene suhe rože, polne prahu in prazne lepote, ki so štrlele po naših, sicer tako okusno izdelanih oltarjih, kajti narejene cvetice niso nikoli tako umetno izdelane, da bi zamogle le od daleč tekmovati z umetnostjo in krasoto naravnega listja, naravnega cvetja in naravnih cvetlic. In večji je bil praznik in slavnejša slovesnost, bolj so silile v oči stare rože izmed leskečih se svečnikov. A sedaj je naša kapiteljska cerkev pravi paradiž: kakor vrt s cvetečimi gredicami. — Toraj, v ogenj s ponarejenimi dragimi rožami! Posebno v poletnem času naj izginejo vsepovsod iz cerkvâ, ko nam nudi božja narava dovolj vsakovrstnih krasnih cvetlic po nizki ceni. Po zimi pa naj bodo oltarji prazni, ampak čisti, kar je veliko dostojneje za božjo čast, kakor če so obloženi z bledimi papirnatimi ali platnenimi rožami. — Da pa imamo sedaj tako prijetno notranjščino cerkve in vedno ozaljšane oltarje, gre prva hvala vztrajni marljivosti odseka dekliške Marijanske kongregacije, ki je z dovoljenjem cerkvenega predstojništva z ljubeznijo in navdušenostjo prevzela oskrbo za olepšavo oltarjev in sploh hiše božje. Tudi v več drugih župnijah delujejo hvalevredno enaki odseki, koder jih pa ni, pa se naj ustanové. Takšnim nelahkim nalogam je kos le nežno srce, dober okus in spretna roka vrlih deklet. Ravnotako zaslužijo pohvalo tudi novomeške gospe in gospodične, ki radevolje in nesebično posojujejo svoje ljubljenke-rože Gospodu in Mariji. — Bog bodi vsem-vsem obilen plačnik!

Žane z Iblane.

O „Dol. Novicah".

Na bujiš, ta 12. junija 1917. — Marskter moj nekdajn prjatu in tuvarš, k sma ga u tisteh luštneh cajteh tulkat skupi žingal tam u bel Iblan pr Fajmoštr al pa pr Waisenbolf, se bu čudama začudu, kuku in na kaka viža jest pridem spet du tega naumenga pisajna u ta sluvenske cajtenge in tu še clu u ta dulenske, ne pa, de b že saj ljublanskem cajtengam čast delu. K buja sluvensk prvakari in rudalubi tu zvedl, vem, de se buja tle iz same sramežlivast fentat, češ: Lej ga, Žaneta, kdaj sma se mu pa tku zamerl, de nas še na pugleda ne in soj talent raj dol pu Dulenskem prdaja, kukr pa, de b se spounu na soje ta stare kumpanjone.

Maja prou; al jest jem bom pa tud ena povedu in jem s tem gofle zamašu. — Dons je vojska in u vojskenh časih je ulik duvolenga, kar b tku nekol na blu. Jest sm na front; dost sm že poskusu, dost kugel m je že frčal ukul ušes, dost takeh žvauc, k se jem prau pu dumače uši, snice, itd. sa me tle snst in kumi sm se jh ubranu. Pa use tu me b še ne napotel du tega usodapounega šrita, če b se neki na prgodel, kar m je dal kurajža, da sm spet prjeu za pisatelsk peru.

Morm holt puvedat, da sm zvest naročnk „Dulenskeh Nuvic". U eni zaden numar sa se velespuštvan gespud redehtar neki prtužval in sa jamral, de je armada ud naročenku ta „Dulenskeh Nuvic" ulik prmejhna, de b se list sam mogu kusat s tku dragem sredstvam, kukr so dondons. Zatu pa, de b usak prstaš prdobu saj še enga nouga naročenka, pa b blu koj bulši in b na blu treba za Dulence tku putrebnem liste konca uzet.

K sm prbrau te prtrslive vrstice, se m je ta sluvensk redehtar zasmilu du dna že tku dost ud vojske ranenga srca in sm holt koj takrat sklenu, de mu bam šov na roke pr te agitaci.

Zdej se pa ubračam na use Sluvence skupi, še pusebi pa na Dulence in na naročnke „Nuvic" z ena lubezniva prošna: Dejte, pa puslušajte bsede, k vam jh pukladama na srce; budite štolc, de ste Sluvence, pudperajte dumače cajtenge, kdur le more, nej se naruči na „Dulenske Nuvice". S tm buste pukazal soja narudna dužnost in buste holt seb in drugem kuristel. — Mugoče me na buste dobr zastupil, k pišem u ta iblanske šprah; to nč na de; pa mal štederite! Jest pa na znam drgač pisat in tud nočm, zatu, de me boja tud Iblančan zastupil in boja izprevidel, kuku sveta je dužnost pudperat ta sluvenske časupise. Č se ta nemške cajtenge luhka bereja in s tem sevedi pudperaja, zakaj pa, de b se domače tku pustran gledal, čeraven na teče sam med iz neh. — Use tu pa vam guvarim prov z resna vola, brez usacga špasa. Že zatu b mogle moje besede dobr sad rudet, k jh pišem pr tak uručin in s taka muka. Sonce se je glih u ta leva plat našh šicengrabnu uprl in tku prpeka, de m pot kar lije s ksihta; šnajctihel je že tak, kukr de b ga glih kar iz vode putegnu.

Also še enkrat vas prosm, use sluvenske rudalube, de nekar ne pozabte mojih besed, ampak se usmilte „Dulenskh Nuvic" s tm, de egeterate zane, ker le morte. Vaša muja na bu zaston. Clu jest vam bum hvaležn in bum pokazu soja hvaležnast s tm, de bum večkat kej luštnga spisu; gespud redehtar m buja že prvušil kutiček u sojem liste. Na svidene! V. B.

Domače in tuje novice.

Grof Attems, dež. predsednik kranjski, je dobil od cesarja vojno dekoracijo h komturnemu križcu Franc Jožefovega reda z zvezdo.

Odlikovan je bil z železno krono III. reda z vojno dekoracijo radi hrabrega obnašanja pred sovražnikom gosp. major Oskar Bobič. Njegov oče je bil l. 1874 davčni kontrolor v Novem mestu.

Drugič odlikovan s „Signum laudis" je bil naš domačin iz ugledne rodbine g. nadporočnik Joško Rosina, sedaj pri praškem strelskem polku št. 8. V vojski se nahaja že od prvega začetka. V Srbiji je bil ranjen. Na fronti v Galiciji je zbolel, pa je sedaj zopet čil. Bog ga ohrani i nadalje v zdravju!

Sodnikom imenovan je bil tudi avskultant g. Vinko Strasser pri okrožnem sodišču v Novem mestu. V zadnji številki smo prezrli to objaviti, katero neljubo pomoto naj nam g. sodnik blagovoljno oprosti.

Umrl je 9. julija ob 6. uri zjutraj v gradu na Kamnu v Kandiji občeznani gospod Vilko Rosina, živinozdravnik in posestnik, po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, star 50 let. Slovesen pogreb je bil v sredo, ob pol 3. uri popoldne ob veliki udeležbi občinstva iz vseh stanov na pokopališče v Šmihel. Veliko njegovih častilcev je prihitelo tudi iz Metlike, kjer je deloval kot izvrsten živinozdravnik skozi veliko let; prišli so, da izkažejo svojemu dobremu in odkritemu prijatelju zadnjo čast. Pokojnega je vse spoštovalo vsled njegove prijaznosti in miruljubnosti. Belokranjčani mu bodo ohranili vedno hvaležno srce za njegovo nesebično in hitro pomoč pri živini. Bodi mu ohranjen najboljši spomin!

Dan žepnih robcev v Novem mestu. Robcev, odpadkov platnenih in bombažnih tkanin in druzega nerabnega perila se je darovalo za 38 in pol kilograma. Denarnih prispevkov se je nabralo za 155 K 60 v. Oboje se je odposlalo na pristojno mesto v blag vojni namen. Odbor izreka vsem darovateljem prisrčno zahvalo.

Mestna hranilnica v Novem mestu. Iz letnega računskega zaključka za 23. upravno leto posnamemo sledeče poročilo z dne 24. maja 1917: Denarnega prometa je bilo v letu 1916 9,485.869 K 27 vin.; koncem leta 1915 je bilo vlog 4,023.742 K 96 vin.; leta 1916 je bilo novih vlog 2,030.456 K 18 v; nevzdignjenih obresti se je kapitalu pripisalo 182.635 K 21 vinarjev; dvigov je bilo 1,495.761 K 28 v; vseh vlog je bilo dne 31. decembra 1916 4,741.073 K 7 vin.; novih knjižic se je pretečeno leto izdalo 1010, popolno izplačalo 379, priraslo jih je torej 631; konec leta 1916 je bilo 5996 knjižic s povprečno vrednostjo 790 K 7 v; posojila na zemljišča proti intabulaciji so znašala konec leta 1915 2,333.036 K 23 vin.; posojil konec leta 1916 je bilo 1,851.627 K 82 vin.; hipotečna posojila dajo 39·05% pokritja vseh vlog; vseh hipotečnih dolžnikov je 1485 ter pride povprečno na eno hipoteko 1246 K 88 v; konec leta 1915 je bilo menic 306.116 K; konec leta 1916 je bilo menic 223.955 K; pri javnih denarnih zavodih na tekočem računu je bilo naloženega denarja konec leta 1916 1,807,629 K 10 v; izposojila na vrednostne listine leta 1915 7325 K; izposojila na vrednostne listine leta 1916 25.679 K 32 v; vrednostnih papirjev je imela hranilnica po kurzni vrednosti pri upravi 726.745 kron; čisti dobiček iz leta 1916 28.179 K 49 v; pokojninski zaklad je znašal konec l. 1916 13.694 K 96 vinarjev; saldo splošne rezerve znaša 325.308 K 38 v, to je 6·86% vseh vlog; saldo posebne rezerve 16.819 K 53 vin. Hranilnica se je po možnosti trudila za vojna posojila; iz svojega je dosedaj podpisala 590.000 kron, za stranke pa nad okroglo 120.000 kron.

Darovi za slepe vojake v Gradcu: Gosp. Jos. Judnič, Feldpost 646, 2 kroni; g. Neimenovana 2 K; gosp. Miha Mramor 1 K; preč. g. Jos. Bambič, Preloka, 4 K; g. Marija Smerke, Stožce pri Ljubljani, 20 kron. Bog plačaj in nakloni novih dobrotnikov!

Srčne pozdrave pošiljamo vsem Dolenjkam in Dolenjcem iz visoke planote italijanske, ki jo je mislil polentar vzeti nazaj, a jo je z velikimi izgubami dobil po „pukli“. Al. Novak, korporal, Anton Košir, četovodja, Jos. Udovič, Jurij Glavič, Andrej Ciuha, J. Taučar, Tomaž Moneta, Fr. Pate.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Josip Hrovat, posestnikov sin iz Velikega Podljubna št. 16. Dne 1. aprila je poslal „odkritoe pismo“ s poštnim pečatom „Sosnica“, v katerem naznanja, da je že 20 mesecev v ujetništvu, t. j. od avgusta 1915, in res od tedaj njegovi domači niso prejeli nikacega glasu o njem — in da vsak teden piše po eno kartico, a da ne dobi nikacega odgovora, katerega tako željno pričakuje. Naslov je: Vojnopleni J. H., V. Kudroska. P. Černotič, Černavska gubernija. Rusija. Upajte, ki še ne veste kaj zanesljivega o svojih pogrešanih domačih vojakih.

Hranilnica in posojilnica v Kandiji naznanja, da so obligacije V. vojnega posojila vse došle in jih vsakteri interesent lahko dobi.

Nesreče. Jože Šutar, pos. sin iz Orešja pri Šmarjeti, je padel s črešnje in si zlomil obe roki. — Anton Juh, begunec iz Solkana. se je vsekal v levo koleno. Ponesrečenca se zdravita v kandijski bolnici.

Posnemanja vredno. Že večkrat smo obsojali v našem listu, onesnaženje blagoslovljenih krajev, prostorov okoli cerkve, posebno pa pokopališč, kjer čakajo naši dragi vstajenja k večnemu življenju. Dosedaj še naše pritožbe niso veliko izdale. Temu bi se lahko veliko odpomoglo, če bi se pokopališča zaklepala. Lep dokaz nam nudi vas Orehovica na Dolenjskem. Ko mi je neko vljudno dekle na mojo prošnjo hotelo pokazati cerkvico, je moralo najprvo odkleniti pokopališče. Kako snažno pokopališče! S cvetlicami obloženi grobovi in lični križi, to vse leži in stoji v hvalevrednem redu, v lepih vrstah, kakor na preprogi zelene trate. Na sredi pa kraljuje lična cerkvica, katere notranjost kaže, da je vaščanom zares na srcu lepota svoje podružnice, da znajo spoštovati blagoslovljene kraje. Čast vaščanom!

Padel je 25. junija 1917, zadet od laške mine, dolgoletni strojni črkostavec „Sloven. Gospodarja“ g. Alojzij Exler. V času od 26. avgusta 1907 do 19. sept. 1908 je kondicijoniral tudi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. Bil je marljiv in vesten delavec in prijaznega značaja in obnašanja. Vrlemu slovenskemu junaku svetila večna luč!

Dva požara. V Gornji vasi pri Leskovcu je pogorel Jan. Kočevar. Zgorela je hiša, poslopja in vsa oprava. Zažgal je 4 letni otrok. — 5. julija je pogorela v fari najvišje ležeča hiša in gospodarska poslopja Antona Radi, posestnika na Dednemvrhu; tudi precej denarja. Vžgala je strela.

Blagodejni dež smo dobili tudi na Dolenjskem. Bog je uslišal prošnjo ljudstva, da ga je rešil pred katastrofo lakote, ki bi bila neizogibna, ko bi trajala neznosna suša še eden teden. Tedaj Bogu čast in hvala!

V vlaku pozabljena je bila 21. junija t. l. na progi dol. železnice ženska ročna torbica, v kateri je bila potna legitimacija in več drugih vrednosti. Dotična dva gospoda, katera sta se vozila dotičnega dne z večernim vlakom iz Ljubljane proti Novem mestu v družbi neke gospodične v železniškem kopeju, se, ker sta osebno znana, vljudno prosita, da isto torbico izročita, oziroma pošljeta proti nagradi na postajni urad v Veliko Loko.

Strela udarila. V sredo popoldne, dne 27. junija je treščilo v hišo posestnika Janeza Prosen v Strahinji v Naklem. Pogorelo sicer ni veliko, ker je vojaštvo s civilisti vred pridno gasilo, toda zgodila se je še večja nesreča. Žrtev ognja je namreč postala hišna gospodinja, mati g. profesorja Petra Prosena, ki je padla po stopnicah, ko je hitela ven ter je obležala v ognju. Reševat jo je skočil nek vojak, ki se je pa tudi sam močno opekel po celem telesu. Mati je živela še en dan po tej nesreči in je bila pri popolni zavesti, čeprav svojega telesa, zlasti pa glave ni nič več občutila. — Gosp. profesorju Petru in vsej cenjeni prizadeti obitelji naše prisrčno sožalje!

Cigani so prava nadloga, posebno v novomeškem okraju. Dne 25. junija krog 10. ure dopoldan na Hudem so pokradli posestniku Francu Bevcu iz hiše denarja 1040 kron in špeha 5 do 6 kg. Tat je zdrobil okno, po sobi brskal, iz škrinje vzel denarnico, jo odprl ter vzel hitro en tisočak in dva desetaka; med tem, ko je denar spravljal k sebi, mu je en večji bankovec odpadel, ki se je našel na tleh poleg denarnice. Pri begu je vrgel špeh od sebe. Poleg hiše je stala ciganka, najbrž na straži. Orožništvo je osumljence že oddalo sodišču.

Denarnica se je izgubila z denarjem od knjigarne J. Krajec nasl. do mestne hiše poleg drevoreda. Pošten najditelj se prosi, da denarnico z denarjem izroči proti nagradi pri Mestnem županstvu.

Odlikovana Dolenjca. Z železnim zaslužnim križem na traku hrabrostne svetinje sta bila odlikovana desetnik Anton Hrovat iz Ambrusa in poddesetnik Mihael Sturm iz Fužine pri Zagracu.

Velikanska kača ima baje nekje na Barju pri Ljubljani svoje podzemeljsko stanovanje. Gotovo je to prazna govorica, ker bi se sicer eden ali drug odvzal pozivu uredništev, češ, komur je kaj več o tem znanega, naj sporoči. Pa dosedaj še ni prišel verodostojen poročevalec.

Novi dvekronski bankovci so prišli v promet 9. julija t. l. Novi bankovci imajo datum 1. marca 1917. Barva je rdeča in črna; v obeh zgornjih kotih sta naslikani ženski glavi.

„Špange“ odpravljene. Naš cesar je odredil z dne 19. junija 1917, da je odslej naprej v naši armadi odpravljena vojaška kazen „špange“ ali vklepanje vojakov v spone, kar ni bila dosti manj grozna kazen od obešanja k drevesom. Tedaj zopet nov dokaz izredne ljudomilosti plemenitega našega mladega, a modrega vladarja. Bog nam ga ohrani!

Podpisujte šesto vojno posojilo!

Franjo Neubauer:

Naprej!

Pesem begunca.

Domači kraj me vabil je:
„Krasote moje glej!“
A žalosten je peval glas:
„Naprej, oh, le naprej!“

Kako sladkó duhtelo je
s cvetóv prepolnih vej!
Kako grenkó zvenelo je:
„Naprej, oh, le naprej!“

Spremljálo me je petje ptic
do domovinskih mej,
a tam je pelo žalostno:
„Naprej, oh, le naprej!“

Doklej naj romam in trpim,
usoda mi povej!
Odgovor mi zveni grenák:
„Naprej, oh, le naprej!“

Predragi čitatelj! — Ali ste že pridobili saj enega novega naročnika za „Dol. Novice“? — Zakaj ne? — Število naših udov prav počasi narašča! — Poskusite, pokažite dobro voljo za dobro stvar? — Takoj v nedeljo po sveti maši prigovarjajte sosedu ali sosedinji tako dolgo, da se naroči na edin dolenjski list.

Uradne vesti.

Najvišje cene za nekatera živila za en kilogram. Koren 30 vin., pesa 30 vin., repa 16 vin., repa kisla 40 vin., nadzemljica (kolaraba) 30 vin., hren 1 K 50 v, špinača 1 K, zelje sveže 20 vin., zelje kislo 60 vin., čebula 1 K 20 vin., fižol svež v štrokih 60 vin., česenj 2 K, peteršil (šopek s tremi kosi) 10 vin., paradižniki 60 vin., zelena 80 vin., grah svež v štrokih 60 v, ohrovt 24 vin., kumare sveže 30 v, race 4·50 K, gosi 4·50 K, purani 4·50, kuretina (odrasla) 4 K, kuretina za peči, par po velikosti 8 do 10 kron, piščanci za pohanje po velikosti 6 do 8 kron.

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode prihodnji teden, dne 17., 18., 19. in 20. t. m. oddajala mestnemu prebivalstvu koruzna moka in kaša ter pšenični zdrob (za otroke do štirih let) in sicer v običajnem redu:

Hiš. št.	1 do 56	v torek od	3. do	6. ure pop.
	57 138	v sredo	3.	6.
	139 220	v četrtek	3.	6.
	221 298	v petek	3.	6.

Mast pa se bode oddajala od sedaj naprej vsaki petek in soboto, začenši ta teden, to je 13. in 14. julija, in sicer v sledečem redu:

V petek h. št.	1 do	40 od	8. do	9. dop.
	41	95	9.	10.
	96	151	10.	11.
V soboto	152	214	8.	9.
	215	262	9.	10.
	263	298	10.	11.

Vse stranke naj prihajajo točno ob določeni uri ter prineso s sabo potrebni drobiž.

Razglas. Glasom pozivnega razglasa „T“ so bili posebnega pregledovanja dolžni vsi v letih 1893 do 1867 rojeni črnovojniki, kateri so bili dosedanjih prebiranj oproščeni, ker so bili poprej radi pogreškov spoznani za vsako službo nesposobnim in bili vsled tega izbrisani v nabornem izkazu, ali pa so prejeli katero drugo oprostilno izkaznico črnovojniške službe, ali odhodnico, ali pa so imeli pravico do kake take listine. K tej skupini so spadali tudi: 1. Invalidi z invalidnino in dokladami za ranenje, kateri jih še vedno vživajo in 2. vsi v teku vojske z odhodnico odpuščeni črnovojniki, ako niso bili v smislu točke 5 omenjenega poklicnega razglasa še-le po 30. novembru 1916 potom superarbitriranja odpuščeni, odslovljeni, oziroma, ako ne spadajo v smislu točke 7 tega pozivnega razglasa med take črnovojnike, ki očividno niso sposobni za črnovojno službo z orožjem. V kolikor se tiče določenega roka (30. novembra 1916) je merodajen datum dotične končnoveljavne odločitve, ne pa datum izdane listine, ki je zaznamovan ob nje sklepu. Dognalo se je, da je več črnovojnikov teh dveh skupin vsled napačnega razumevanja omenjenega razglasa od prebiranja izostalo. Ti črnovojniki se s tem pozivljajo, da se najdalje do 15. novembra t. l. zglasijo pri županstvu njih bivališča v svrho naknadnega prebiranja. Če kdo ne pride k naknadnemu prebiranju, se to kaznuje po zakonu z dne 28. junija 1890, drž. zak. št. 137 o kaznovanju, ali kdo ne sluša vojaškega pozivnega povelja, ali zapelje k temu. — C. kr. okrajno glavarstvo, Rudolfovo.

Razglas. Glasom ukaza c. kr. deželne vlade z dne 21. junija 1917, št. 18.488, dal je c. kr. urad za ljudsko prehrano za Kranjsko 10 vagonov sladkorja za vkuhanje sadja na razpolago. — Od te množine pride na tukajšnji politični okraj približno en vagon. — V prvi vrsti določen je ta sladkor za razdelitev sadjerejskim društvom in njih članom, ki pridelujejo sadje, posestnikom manjših sadnih vrtov, šolskim vrtovom in vrtovom župnišč in sploh za vrtno sadje. Sladkor sme se nakazati v obče le v največji izmeri do 10 kg. Večje množine smejo se dovoliti le v najizrednejših slučajih, če je to z ozirom na množino pridelanega sadja upravičeno. Vsi posestniki sadnih vrtov, ki bi radi, da se jim nakaže nekaj sladkorja za vkuhanje sadja se tedaj pozivljajo, prošnje za sladkor pri pristojnem županstvu pismeno vložiti. Prošnje morajo obsezati naslednje podatke: 1. Ime in stanovališče prosilca. 2. Število sadnih dreves. 3. Množina sadja, katero se namerava uporabiti za vkuhanje. 4. Množino zahtevanega sladkorja. — Ti podatki, posebno dejstvo, da je prosilec posestnik sadnih dreves, potrjeni morajo biti od pristojnega županstva, pri katerem se morajo prošnje najkasneje do 20. julija tega leta vložiti. Županstvo mora vložene prošnje takoj, in sicer najkasneje do 25. t. m.

semkaj predložiti. Na pozneje vložene prošnje se ne bo oziralo. V povsem izjemnih slučajih, in sicer le tedaj, če bi od tukajšnjemu okraju nakazanega sladkorja kaj ostalo, dovolil se bo sladkor tudi potrebnim gospodarstvom, toda k večjemu v množini 2 kg za gospodarstvo. Tudi tozadevne prošnje gospodarstev morajo se najkasneje do gori določenega termina pri pristojnem županstvu pismeno vložiti. Od županstev semkaj predložene prošnje bodo se od okrajnega glavarstva presodile, če so utemeljene ter se bodo potem upravičencem izdala nakazila za dobavo sladkorja za vkuhavanje sadja. Sladkor smel se bo porabiti edino-le za vkuhavanje sadja in je poraba tega sladkorja za izdelovanje mošta in sadjevca brezpogojno prepovedana. — C. kr. okrajno glavarstvo, Rudolfovo.

Satanova novoletna darila.

Poljsko spisal Chochlik.

I.

Celo satan ima male nezgode. Zvit je in previden, ima dve roki, a samo eno nogo in eno kopito. Zaupati pa more svoje kopito samo mojstru iz kraljestva teme in ravno zato pa ima tudi svoje nezgode. Od časa do časa izgubi podkev na spolzki poti. Če ni nobenega repatega mojstra blizu, mu ne more pomagati noben smrtnik. Satan šepa in pogosto mu spodrsne, da leži kakor je dolg in širok na tleh. Takrat se celo peklo peni od jeze, angelčki v nebesih pa glasno vriskajo od veselja. Tudi se dogodi, da satan, kakor je razsvetljen, med potoma kaj pozabi ali izgubi. To se zgodi navadno, če je požrl preveč vrele smole ali je živel prerazkošno. Take nezgode satanove imajo posebnost, da mu čisto nič ne škodijo, ljudem pa tudi nič ne koristijo.

Tako se je podal satan nekoč v silvestrovi noči na pot v Varšavo z vrečo polno novoletnih daril za svoje prijatelje. Med potoma se je ustavil pri svoji teti, mladi čarovnici, ki ga je sijajno sprejela in pogostila. Prišlo je na mizo med drugim tudi pečeno srce nekega skopuha, pasteta iz možgan neke nečistnice, jezik neke opravljivke, potem velika steklenica vrele smole, v resnici gostija posebne vrste, a seveda samo za želodec satanov. Požrešni satan se nikakor ni dal prositi, ampak je žrl za štiri, pil za osem mož, da se je končno pošteno opijanil. Potem pa je vzel svojo vrečo na hrbet in hitel v Varšavo, da se hitro iznebi prtljage.

Bilo je že pozno, ko je dospel tjakaj. Veter mu je zaganjal droben sneg v obraz. Osupel se je oziral po cestah, kjer so se kopičile cele lavine snega.

„Ali je to res Varšava?“ je mrmral in se ni mogel orijentirati.

Potem je stopil k tabli, ki je visela v kotu nekega velikega poslopja in je bral v plapolajoči svetlobi cestnih svetilk napis.

„Seveda, to je Varšava!“ je šepetal pomirjen. „Danes sem preveč pil. Mali zlodej je vsega kriv, ki je vedno nalival in silil: „Pij, pij, bratec!“ Kdo bi ne pil, ko je taka kapljica.“

Veselo žvižgajoč je hitel, kamor je hotel oddati svoja darila. Peklenska pijača mu je pa zmešala glavo, da je omahoval. Snežni kupi so postajali vedno višji in so mu zapirali pot. Ker se jih je moral vedno izogibati, zbegalo ga je tudi srečanje z nočnimi čuvaji, ki se jih je bal, da bi zapazili njegovo konjsko nogo, se je po dolgih urah nahajal zopet tam, kot od začetka.

Najhujše pa je bilo, da je izgubil med potoma svojo vrečo.

„Vsi hudiči!“ je klel čisto satansko. „Sedaj ne morem niti svojih prijateljev obdariti. Mislili si bodo, da sem jih čisto pozabil.“

A ni se dolgo žalostil te izgube, predobro je poznal človeško naravo. Vedel je, da bodo njegovi prijatelji tudi brez daril ostali pri starem in da se pošteni najditelj ne bo zdržal, porabiti najdeno v prid peklu.

Brez zadržka je razprostrl svoj plašč in veter ga je zanesel nazaj k Sataneli.

Obilo zabave!

Zopet eden...

(Janko M.)

Poročnik Kern mrtev. Zopet eden mojih prijateljev, eden iz vrste starih vojščakov. 22 mesecev je stal nepretrgoma na bojišču, deležen je bil vseh težkih bojev, deležen zmag svojega polka v tem dolgem času.

Pred tednom se je vrnil z dopusta. 24. maja sva se sešla kot „urlaubarja“ v Ljubljani. Na vprašanje, kako da je še vedno v Ljubljani, mi je odgovoril šaljivo: „E, kadar pridem, pridem prehitro.“ Res, prišel je prehitro, en teden prehitro. 1. junija je bil od kosa granate zadet v glavo in težko ranjen, 2. junija zjutraj je umrl v bolnici v Rihenbergu.

Na praznik sv. Trojice, 3. junija popoludne smo pokopali ljubljenega tovariša na vojaškem pokopališču v Mesarih pri Rihenbergu. Njegov pogreb je pričal, kako je bil rajni priljubljen. Udeležilo se ga je obilo častnikov, moštvo in precej civilistov. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega g. vojni kurat Gnidovec. Godba je zasvirala „K molitvi“, vojaki so izkazali rajnemu zadnjo čast, oči navzočih so se zarosile . . .

Poročnik Kern je bil eden slovenskih častnikov, ki ga je vzljubil vsak, kdor ga je poznal. Svojim predstojnikom je bil pokoren, tovarišem odkritosrčen in ljubeznjiv, svojim podložnikom pa dober in pravičen. Zvest cesarju in Bogu je umrl za domovino, ki jo je nad vse ljubil.

„Ljubi Francel! Umreti si moral tako mlad . . . Ko sva bila pred kratkim skupaj, pač nisi mislil ne Ti, ne jaz, da bi čez teden dni vrgel pest grude na Tvojo gomilo. Počivaj sladko!“

Iz spominov na lakotno leto 1817.

IV. (Župnija Preloka.)

Kaka huda lakota je bila pred sto leti, kaže nam poleg Viniške župnije tudi Preloška župnija, kjer so umrle vsled lakote te-le osebe:

1) Janez Dejan iz Dejanov h. št. 4., star štiri mesece. 2) Janez Škavrin iz Škavrinov hiš. štev. 2., star šest mesecev. 3) Marija Pavlakovič iz Grdun št. 3., stara 56 let. 4) Janez Krotec iz Krocev št. 16., star 41 let. 5) Marko Žugelj iz Zilj št. 18., star 54 let. 6) Jure Krotec iz Krocev št. 13., star 8 let. 7. Katarina Brožič iz Zilj št. 9., stara 50 let. 8) Barbara Krotec iz Krocev št. 16., stara 45 let. 9) Miko Ivanovič iz Balkovec št. 5, star eno leto. 10) Katarina Krotec iz Krocev št. 13., stara šest let. 11) Barbara Brožič iz Zilj štev. 9., stara 42 let. 12) Marija Vidina s Preloke št. 13., stara 29 let. — Razun teh pa je umrl vsled griže ali kapljavine (morsus) Miha Ivanušič iz Škavrinov št. 1., star 42 let; vsled mrzlice pa sta umrla: 1) Janez Starašinič s Preloke št. 18., star 57 let, in 2) Jure Cvetaš iz Zilj št. 16., star 14 let. K temu seznamu za lakoto umrlih, katerega mi je poslal č. g. župnik J. Bambič, je pripomnil g. župnik: „V letu 1817. je umrlo tukaj nenavadno dosti ljudi, 49 po številu, dočim jih je leto preje 24 in leto pozneje le 20. Iz seznama sledi, da so ljudje umirali radi lakote in njenih posledic, dasi mogoče ni povsod natančno označen vzrok smrti v mrtvaški knjigi. Otrok pa je leta 1817. umrlo 18, največ na glistah, ki bodo tudi posledica slabe hrane, in pa na lakoti sami. Kakor se vidi, jih je v nekaterih hišah umrlo po več vsled lakote.“ I. Šašelj.

Zahvala.

Podpisani izreka najtoplejšo zahvalo vsem, ki so pok. preč. gospodu kanoniku **Walker-ju** stregli v bolezni in ga spremili k večnemu počitku.

V prvi vrsti se zahvaljujem mil. g. proštu dr. Seb. Elbertu, ki je blagovolil voditi sprevod; preč. g. kanoniku Žlogarju, ki se je pogreba udeležil in s svojim finim taktom omogočil, da se je pogreb tako sijajno vršil; g. Em. Westeru in konventu Usmiljenih bratov, ki so pokojnemu gospodu tako požrtvovalno stregli in se pogreba polnoštevilno udeležili.

Zahvaljujem se nadalje g. stolnemu kanoniku Zamparu, gg. župniku in kaplanu šmihelskemu, g. župniku Rometu, g. kapiteljskemu vikarju ter vsem gg. duhovnikom, ki so pokojnemu gospodu izkazali zadnjo čast.

Prisrčna zahvala preč. oo. frančiškanom, ki so se udeležili sprevoda vkljub velikim oviram, in enako tudi zastopstvu čč. Usmiljenih sester.

Najtopleje se zahvaljujem tudi družinama Krajec in Lakner, ter vsem, ki so spremili gospoda kanonika na zadnji poti.

Kranjska gora, 7. julija 1917. **Andrej Krajec**, župnik.

Straža ob Adriji.

O Adrija, ti naša last,
ponos si nam, veselje, čast!
Do zadnje kapljice krvi
branili bomo te vse dni!
Slovesno to prisegamo,
življenje zate tvegamo:
Dokler zastava nam vihrá
in ladja naša tu veslá,
sovrag naj čuti našo pest,
vsak Avstrijan je tebi zvest!

Vihar drvi čez morsko plan,
vihar razljučen in strašan;
glej, val za valom se podi,
kot da vznevoljen nam veli:
Dvoglavi orel čyrst in ljut
razmahni svojo mi perut,
a spev zaori naš glasan:
Domovju smo junaška bran,
naj Bog živí nam Avstrijo
in našo sinjo Adrijo!

Priobčimo to lepo pesmico še enkrat, ker so se nam zadnjič vrinile neljube tiskarske pomote.

Razvedrilo.

Zlobno. Gospodinja: „Nič mi ni bolj zoprno, kakor če se starši vpričo otrok kregajo. Jaz pri taki priliki svoje vselej vun spodim.“ — Soseda: „Saj menda res, ker so celi dan zunaj!“

Mali nadzornik. A: „Zakaj pa jemljete fantiča seboj v gostilno?“ — B: „Ne zató, da bi se navadil piti, ampak da šteje, koliko vrčkov sem izpil, da me ne more natakarica goljufati.“

Mržnja. Kmet: „Prosim gospod, povejte, koliko je ura!“ — Tujec: „Saj imate pred nosom turnsko uro, poglejte na zvonik!“ — Kmet: „Nočem, sem z župnikom skregan!“

Lahko verjetno. A: „Kako, da je Lazarjeva hiša tako hitro prišla na kant?“ — B: „Tega je kriva njena lega; stoji namreč ravno gostilni nasproti.“

Je res. Zdravnik: „Ja, ljubi moj, zakaj pa niste po-me poslali?“ — Bolnik: „Kaj mi pa če dohtar, če mi življenje reši, potlej pa tak račun pošlje, da moram od jeze umreti!“

Umevno. Pisarniški ravnatelj: „Vam moram čestitati — slišim, da ste postal oče!“ — Pisar: „Vas lepo zahvalim, gospod ravnatelj, — toda, meni bi bilo ljubše, če bi bil postal kancelist!“

Iver. Nekateri človek zapazi, da je poklic izgrešil, še-le takrat, ko je treba v pokoj iti.

Naročajte „Dolenjske Novice“!

Št. 46.

Razglas.

Most pri Prečni oddal se bode v popravo dne 16. julija 1917 ob 2. uri popoldne v občinski pisarni v Kandiji.

Pri navedenem mostu se bode potrebovalo: 14 pilotov po 5·80 metrov dolgi, 25/25 cm močni; 4 vezi po 5·20 m dolgi, 14/12 cm močni; 4 vezi po 4·80 m dolgi, 14/12 cm močni; 4 vezi po 4·50 m dolgi, 14/12 cm močni; 2 glavna (trama) 6·20 m dolga, 26/32 cm močna; 3 srednji trami 6 m dolgi, 26/30 cm močni.

Razumeti je to, da mora podjetnik dobaviti hrastov les, ki mora biti popolnoma zdrav, brez beline, in prevzeti popravo mostu.

Pismene ponudbe ali oferti se bodo sprejemali.

Cestni okrajni odbor novomeški,
dne 8. julija 1917.
Načelnik: Jos. Zurc.

Loterijske številke.

Gradec, 4. julija 5. 26 43 14 82

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

: : J. POGAČNIK : :

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

ŽENSKE LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: **Kraljica vseh barvil**, zanesljiva in trajna. Izborno **Cremovo milo** za briti, 2 K 50 v. **Hairpetrol**, sigurno sredstvo proti izpadanju las; zdravniško priznano. **Burgit** za odstranitev kurjih očes in trde kože. **Šampon** 50 vin. za umivanje las.

Naročila: **Ivan Svetec**, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

5 prašičkov in 7 svinjic

Hescheve pasme, stare po osem tednov, ima za prodati **Ant. GLOBELNIK** v Bršlinu pri Rudolfovem. Cena po dogovoru. 46-2-1

Gobe

lepo posušene, kupujem v vsaki množini, po najvišji dnevni ceni. V prvi vrsti **jurčke**, potem **lesičke, turke, medvedove tace, sivke**, itd.; sploh vse vrste **gob posušenih**, ki jih poznate kot **užitne**. — Vprašanja in ponudbe sprejema: **Rudolf Starovašnik**, eksport gob, Konjice, Štajersko. 29-6-4

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl. Odgovorni urednik Urban Horvat. Tisk J. Krajec nasl.